

PAPER DETAILS

TITLE: KANUNLARIN ANAYASAYA UYGUNLUGUNUN `ESAS` AÇISINDAN DENETİMİ

AUTHORS: Erdogan TEZİÇ

PAGES: 23-43

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95770>

KANUNLARIN A
"ESAS" A

Prof

Bir başka etken
geleneginde, yasama
nin açıklanmasıdır”
lamente sistemdeki
aracılığı ile yasama
kanun, bundan böyle
çoğunluk tarafından
tır. Öte yandan, dev
lar daha teknik kon

dırlar. Kaldı ki, anayasa sürmek, böyle bir rolü ilişkidir. Çünkü, anayasa ğu, anayasaya saygıyı nun kaçınılmaz sonucu na göre, Anayasa yargı mez içtihadi bir norma sa yargılamasının huku temelde anayasa yargıla

Kanunların esas
Anayasası uyarınca
netiminden tamam
Kasım 1983 tarihli
rağmen pek kolay
ele almak gerekiyo
netim unsurları.

liğindeki kimi kurallara
ma meclisinin iradesin
mesi istenmiştir. Örneğ
öte yandan İçtüzük hü
bütün faaliyetlerine üy
sağlayacak yolda düzen
şüleceği komisyonun ku
en az yirmi beş üye ve
bağımsızların oranlarının
162/2) gibi.

Kanun koyucu
ceğine göre, Anay
Mahkemesinin, bir
dışında) ve esas b
yönünden denetimi
ilişkin incelemeyi c
landırması gerektiğ
neminde, Anayasa
ayrıca esasa ilişkin
kemesine göre böl

koşullarına⁷ uygun olup
lidir.

Anayasa yargıcı, a
kusuz bunu hukuksal b
sanın yorumlanmasının
dan soyutlanabilmesi k
bulunduğu her ülkede,
tedir. Buradaki politik
denetlemeyi yapan kur
da, anayasaya uygunlu
melerden ayıran özelliği

rincisi, cevaplayacak
taya koymak; ikinci
saptamak, ve nihay
uygulamaktır.

Birinci aşamada
gıcı, sorunu hukuk
aykırılık iddiasında
de ortaya koyamay
kendisine sunulan v
rundadır Çünkü a

fakat dayandığı Anayasa
rak yararlanmıştır. Faka
ğunda durum farklıdır
mızın, Anayasanın açık
bütün uygar memleketl
ması şarttır”¹⁰ diyordu.
yasadan önce, üstün bi
yolu ile benimsemiş ve
etmiştir¹¹.

dirine bağlıdır. Ancak,
 nun “sebepe”le bağlı o
 rarlar¹³ belirlenmiştir (m.
 (m. 47) “devletleştirme
 büsün kamu hizmeti
 bir sebeple özel teşebb
 gene Anayasa uyarınca
 da kanunla yapılabilece
 organına aittir. Öte ya
 cak “mahkemelerce ve

Kanunla

larda, yani başka bir am
zenlediği durumlarda, o
(détournement de pouvo
saklı amacını ortaya çıkar
yasa Mahkemesi “iptali is
güdülüp güdülmediğini a
miş yıllarda, Anayasa M
amacını saptadığı duruml
dığı sonucuna vararak ba
kanun koyucu, kendi siy

si bugüne değin ver
 olmuştur. Özellikle t
 ğunda, Mahkeme, “y
 nın topluma sağlaya
 ağır basması durum
 dir”¹⁹ diyor. Ancak,
 kamu yararını takdir
 kate almak zorunda
 çüt “*hürriyetlerin*
 “*demokratik toplum*

Birincisi, Anayasa
nin” ne olduğunu saptayarak,
buna göre değerlendirip
rumda, Anayasa Mahkemesi
ortaya koyması beraberinde
Çünkü demokratik toplum
dan mevcut siyasi partiler
içeriktedir. Zaten çok pa
na bağlı olarak, iktidar
toplum anlayışının, bir

nin yanısıra, zamanla
yanarak “demokratik
gerlendirilebilir. Çün
rak ele alındığı, sosya
temel amaçlarından
nın gelişmesi için ge
“siyasal, ekonomik ve
zaman gözönünde tu
leri” bu çerçevede
nun takdir yetkisinin

Kanunla

1961 Anayasa düzeninde
yasa Mahkemesi, Anayas
diği durumlarda doğrud
1982 Anayasa düzeninde
nabilirliğine ilişkin açık

Eksik düzenlemeye
ma alanının genişletilme
iptalinin istenip istenem
“Bir yasanın Anayasaya
... ..

gerekir. Başka anlatı
madığının incelenenebi
olması gerekir.

Anayasa Mahke
ortaya koyduğu 1 u a
nellikle soyut kural
her zaman mümkün
Onun için, Anayasa
kanun koyucunun m

Kanunl

hükümlerinden önce, h
lerde kabul edilen prens
yasadan çıkarabileceği
rekir.

Nitekim, ABD'nde,
uygunluğunu denetlerke
(1868 tarihli) Uygun hu
dayanarak zamanla, içt
turabilmiştir³⁵ : Birey h

Kanunların anayasa
değerlendirmede şu

Birincisi, anayasa
olan kurumsal değişim
bir aşamaya gelinmiş
mak, ya da cesur at

sından da bu anlaşılır
kayıtlamanın en büyü
rarı verme yönünde,
olmağa teşvik edebil
Mahkemesi iptal hükm
laştırarak (m. 153/3),
imkânı tanıyarak bir q

İkincisi, biraz çeli
anayasa hukukunu gic
leme sıvasat biliminin

güçlüğü içinde olanlar
itiraz yolu ile, anaya
rını çözmede bir çık
yandan bireylerin an
mokratik gelişmeyi g
likleri azaltan bir yol
ler açısından, sorunla
tirerek, bunun verece
ların belli bir bağım
belirli farklı olacaktır.

leri, yargılamanın niteliği, koruma önlemleri, hukukun mevcut olup, yargılama yollarıdır (ihtiyati tedbir) lamasında da, koruma ya göre, zorunlu olabilmekte, itiraz yolu ile Anayasanın esasına bakılmasında durdurulmakta, geri bırakılmaktadır. Anayasa ve Kuruluş Ka